

פנח"ס עולה פסח"ם

בלימוד חק ליום שני פרשת פנחס קדמו לימוד משניות בפרק כיצד נולד במסכת פסחים.

ויש לבאר שייכות של מסכת פסחים לפרשת פנחס, דבספר אלף המגן הביא מהגהות שי למורה לבעל השואל ומשיב (אהע"ז סימן קכ"ט שמות אנשים אות פ') שכתב שבקיץ שנת תרי"ג היה השו"מ בקארלסבאד, והוצרכו ללמוד משניות לעילוי נשמת נפטר ששמו פנחס, ולא נמצא משניות שהפרקים מתחילים באות פ"א, ואמר להם ללמוד מסכת פסחים, כי פסח"ס בגימטריא פנח"ס חסר יו"ד דו"ק ותשכח עכ"ד.

ולזה קידרו ללמוד ביום שני פרשת פנחס בלימוד החק, משניות במסכת פסחים, כי פסחים עולה פנחס חסר י'.

הקב"ה נתן לפנחס ברית השבת על שלא נתגאה בקנאות

בפרשת פנחס יש קס"ח פסוקים לחל"ק סימן.

ויש לבאר דבפרק חמיב, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, ונמסר פינחס ב', וביאר בספה"ק בזה עין, דרש"י כתב בקנאו את קנאתי - בנקמו את נקמתי בקנאו את הקנף שהיה לי לקנוף, ואולי יחשבו בנ"י שהיה זו איזה מחשבה של גאות, לזה נמסר פינחס ב' אות הקטן ביותר שמורה על ענוה, שאעפ"י שנעשה על ידו פעולה גדולה היינו בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי אעפ"כ היה לו ענוה, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום עכ"ד.

והשפ"א (תרמ"ו) כתב לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום הכוונה שנתן לו ברית השבת, ולכן הוצרך משה לומר לפנחס שהקב"ה נותן לו ברית השבת, כמו"ש חז"ל במסכת שבת (דף י'): לדעת כי אני ה' מקדשכם, א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מצקש ליחנה לישראל לך והודיעם, כי שבת נריכה הכנה, כמו"כ כשהקב"ה רצה ליתן ברית השבת לפנחס הוצרך להודיעו קודם, וז"ש לכן אמור"ר הנני נותן לו את בריתי שלום, כדי שיוכל להכין עצמו לקבל מתנת ברית השבת עכ"ד השפ"א.

ובספר חמודי דניאל (הקדמה) כתב ששבת הוא מקור העניויות, דמתחלה קידר הקב"ה השבוע שיהיה ב' ששה ימים וכל יום ב' כ"ח שעות וששה פעם כ"ח עולין קס"ח, אמרו הימים כיון שאנו ששה ימים אין לנו ראש שיספיע עלינו, דששה מתחלק לג' חלקים

מכוונים, מה עשו הימים נתנו כל יום ד' שעות ונעשה כל יום ב' כ"ד שעות, ומהשאר נעשה יום שבת קודש, והשתא יש ז' ימים כ"א כ"ד שעות וג"כ עולין קס"ח, וז"ש חמדת ימים אותו קראת, שמה שחמדו הימים להיות עליהם ראש קראת שבת קודש ע"כ, הרי שהשבת משפיע עניויות, ולזה אחר שפינחס קינא לה' ונשאר בענוה, נתן לו הקב"ה ברית השבת שמשפיע ענוה.

ולכן נמסר קס"ח פסוקים בפרשת פינחס, להורות שאחר שנשאר בענוה חף שא"ל הקב"ה בקנפו את הקנף שהיה לי לקנוף לא התגאה, לכן נתן לו הקב"ה ברית השבת שמחמת ענוה של ששה ימים יש קס"ח שעות מז' ימים ולא מששה ימים.

שבט אשר הוא שורש תורה שבע"פ ועי"ז יגאלו

בני אשר למשפחתם לימנה משפחת הימנה (כ"ו מ"ד) בספר נועם אליעזר דייק ששבת אשר זכה שבשם ימנה טמון שם הוי"ה של לע"ל והוא יהי"ה במקום יהו"ה, שכן צימנה יש י"ה, וזהימנה עוד י"ה, ע"ד ציוס ההוא יהי"ה ה' אחד ושמו אחד.

ויבואר דבפרשת ויחי (מ"ט כ') צירך יעקב את שבת אשר באומרו מאשר שמנה לחמו, וכתב רש"י מאכל הצא מחלקו של אשר יחא שמן, שיהיו זיתים מרובים בחלקו, והוא מושך שמן כמעין.

ובעטרת ישועה על רות (אות מ"ח) כ' שיין הוא סוד תורה שבתב, ושמן שהוא חכמה הוא סוד תורה שבע"פ, נמצא שאשר שזכה לריצוי שמן מורה לתורה שבע"פ, וכן רמזו שחיבת שמנה"ה הם אותיות משנה"ה שהוא שורש תורה שבע"פ.

וברבה (לו פ"ז ג') אמרו אין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות משניות, שנאמר (הושע ח') גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם, יתנו הוא מלשן תנן, דלימוד משניות הוא סגולה לעורר הגאולה.

ובבבן מוצן שאשר זכה שבצנו ימנה ירמזו זו שמו יתצרך של לעתיד שהוא יהי"ה, דאשר רומז לתורה שבע"פ הן בחיבת שמנה שהם אחוון משנה, וגם שמן רומז לתורה שבע"פ, ואין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות משניות.

ע"י תורה שבע"פ מתרחבת א"י

לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות, לרצ תרצה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו (כ"ו נ"ד) הטעם על לרצ הוא רביע.

ובע"ה יתבאר, דבמסכת גיטין (דף נ"א). דרשו חז"ל שארץ ישראל הוא ארץ צבי, מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו אף א"י פשטה לה וגמדי לה, וביאר זיט"ל (מסעי) שבכח תורה שבעל פה שדרשו על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, ועוד הוסיפו גזרות ותקנות וסייגים למשמרת התורה בזה מרחיצין א"י, וביאר בזה הכתוב בירמיהו (ט' י"ב) על מה אבדה הארץ היינו שנכחונו ונתמעטה מהרצתה דהיתה מקודם, ואמר ה' על עוזם את תורתי אשר נתתי לפניהם, היינו תורה בע"פ שתלוי בהם עזבו, ולכן נכחונו א"י מהרצתה שהיתה מקודם עכ"ד.

והנה תורה שבע"פ מאטרפת מד' חלקים של פשט רמז דרוש סוד, ולזה נמסר הטעם רביע על תיבת לרב, שמורה על ד' חלקי פרדס של תורה שבע"פ, ואמרה תורה, לרב, ע"י ד' חלקים של תורה שבע"פ, תרצה נחלתו, יתרצה א"י יותר ויותר.

לימי בין המצרים

האבודרהם [על סדר של שחרית] כתב שי"ח אזכרות בתפלת וצא לליון הם כנגד י"ח ברכות בתפלה, ויוצא מזה שאזכרה הי"ג שהוא ברוך הגבר אשר יצטח בה', הוא כנגד ברכה י"ג שהוא ולירושלים עירך ברחמים תשוב.

ובע"ה יתבאר השייכות, דסיום הברכה הוא וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, ויש להבין הלא חז"ל במסכת סנהדרין (דף ז"ח). אמרו עה"פ בישעיה (ס' כ"ב) אני ה' בעתה אחישנה, וכו' אחישנה לא זכו בעתה, ואיך מתפללין וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין בצינת אחישנה, הלא ממ"נ אי זכו ביוצא אחישנה ויכין כסא דוד מהרה, ואי לא זכו יהיה רק בעתה ומה יועיל התפלה ע"ז.

ויתורין דבספר דברי ישראל (וישלח) דקדק על הדרש וכו' אחישנה לא זכו בעתה, הלא זולת הדרש א"ל להבין הכתוב כפשוטו, ומה באמת פשט הכתוב כפשוטו, וכתב דבר נכון מאד, דחז"ל אמרו במסכת כתובות (דף קי"א). השבעתי אתכם בנות ירושלים ואחד מהשבעות הוא שלא ידחקו את הקץ.

ולפי"ז יש שני בחינות לזכות לקרב הגאולה ולזאת מהגלות מהרה, הא' הוא בצינת זכו שעושין מצות ומע"ט, ובזכות שמירת תורה ומצות זוכין לקרב הגאולה בצינת זכו אחישנה, והשני אם לא זכו שאין להם זכות תורה ומצות, ג"כ יזכו להתקרבות הגאולה ע"י שממתינין בגלות על הגאולה ואין עושין פעולות לדחוק הקץ, ובזכות זה זוכין ג"כ להתקרבות הגאולה, וביאר מ"ש יעקב אבינו לעשו עס לבן גרתי ואחר עד עתה ולא הדחקתי הקץ לחזור הביתה מעמי.

וד"ש חז"ל זכו שיש להם תורה ומצות אחישנה זמן הגאולה, לא זכו יש ג"כ ענה לאחישנה, בעתה - ע"י שממתינים על זמן הגאולה ואין דוחקין הקץ זוכין ג"כ לאחישנה, ולפי"ז כוונת הכתוב בפשטות, אני ה' בעתה - ע"י שממתינין על עת הגאולה ואין דוחקין הקץ - אחישנה בזכות זה אחיש עת הגאולה עכ"ד.

ולאחר כ"ז יוצן שייכות ברכת ולירושלים עירך ברחמים תשוב לברוך הגבר אשר יצטח בה', דאם אנו צוטחין בה' שיגאלנו ולא נדחק הקץ מעצמינו, יתקיים בנו דברי ישעיה בעתה אם תמתין על בעתה, אחישנה, אחיש לכס הגאולה, ושפיר מתפללין וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין, דבזכות שצוטחים בה' ואין דוחקין הקץ, יחיש הקב"ה להכין כסא דוד המלך מהרה.

אלף תתקנ"ז שנים מחורבן בית שני

החת"ס דדרשות בין המצרים חשב מנין השנים מחורבן בית שני, ושנת תשפ"ה הוא אלף תתקנ"ז שנים מחורבן בית מקדשנו.

רבישעיה (מ"ב כ"ד) כ' מי נתן למשוקה יעקב וישראל לבזוים הלוא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו דדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו, הנה עשרה תיבות אלו נת"ן למשוקה יעקב וישראל לבזוים הלוא יהו"ה ז"ו חטאנו לו עולין דצדיק אלף תתקנ"ז מנין השנים בגלות כמו"ש בתפלת מוסף ומפני חטאינו גלינו מארצנו.

בחודש אב יזהר מאד בכיבוד אב

בספר אמונת עתך (חודש אב דף ז') כתב חודש אב הוא כנגד שמעון לפי סדר הדגלים, דשמעון עבר על כיבוד אב במעשה דשכם, שנאמר (וישכב ל"ד כ"ה) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו' ויהרגו כל זכר, וכתב רש"י שני בני יעקב - בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן כשאר אנשים שאינם בניו שלא נטלו ענה הימנו, וכיון שפגמו במצות כיבוד אב נעוור זכות עשו שקיים כיבוד אב, ונשמע טענתו שבנ"י פגמו בכיבוד אב וחרב ביהמ"ק בחודש אב, וביאר בזה מ"ש במדרש רבה פרשת תולדות (פס"ה ט"ו) א"ר שמעון בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא משמתי אותו אחד ממאה שמש עשו את אביו, הנה בעל המימרא הוא ר' שמעון, ושורש שם שמעון הוא משמעון בן יעקב שפגם במצות כיבוד אב, לכן לא זכה ר' שמעון לקיים מצות כיבוד אב כראוי.

ובי"ן שעשו חרב הבית בכח מצות כיבוד אב, לכן יזהר מאד לקיים מצות כיבוד אב בחודש אב, ועי"ז נזכה שיצאנו ביהמ"ק במהרה.

yonafriedman@thejnet.com